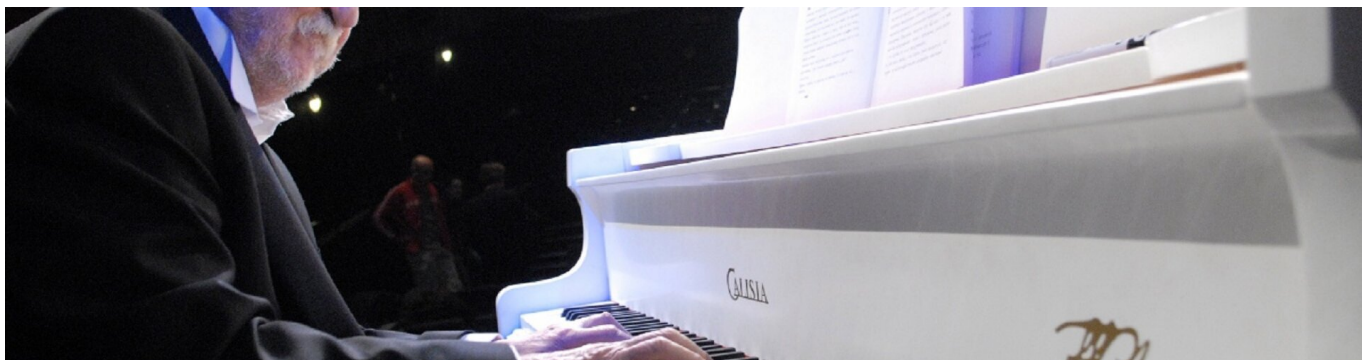

Wszechstronny talent Bogusława Schaeffera

- [Wszechstronny talent Bogusława Schaeffera](#)

Wszechstronny talent Bogusława Schaeffera

Ważne daty

1929 – rok urodzenia Bogusława Schaeffera

1946-1949 – nauka gry na skrzypcach i teorii muzyki w Opolu

1952-1957 – praca w dziale muzycznym Polskiego Radia w Krakowie

1949-1953 – studia w Akademii Muzycznej w Krakowie w klasie kompozycji Artura Malawskiego

1949-1953 – studia muzykologiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim pod kierunkiem Zdzisława Jachimeckiego

1953 – praca w Polskim Wydawnictwie Muzycznym

1954-1958 – wykładowca w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego

1955 – powstanie pierwszego dramatu stworzonego przez Bogusława Schaeffera – *Webern*

1957 – stanowisko zastępcy redaktora naczelnego „Ruchu Muzycznego”

1959 – nauka kompozycji u Luigiiego Nono

1959 – nagroda za utwory *Monosonata* na 6 kwartetów smyczkowych (1959) oraz *Quattro movimenti* na fortepian i orkiestrę (1957) na Konkursie im. Grzegorza Fitelberga

1960 – stworzenie pierwszego happeningu muzycznego w historii muzyki polskiej – „*Non-Stop*” na fortepian (1960)

1962 – nagroda za utwory *Musica IPSA* na orkiestrę niskich instrumentów (1962) oraz *Cztery utwory na trio smyczkowe* (1962) na Konkursie im. Artura Malawskiego

1963 – stworzenie pierwszego dzieła w gatunku teatru instrumentalnego – *TIS MW2* (1963)

1963-1998 – prowadzenie klasy kompozycji w Akademii Muzycznej w Krakowie

1964 – nagroda za utwory *Mała Symfonia (Sculptura)* (1960) oraz *Collage and Form* na ośmiu muzyków jazzowych i orkiestrę (1963) na Konkursie im. Grzegorza Fitelberga

1965 – podjęcie współpracy ze Studiem Eksperymentalnym Polskiego Radia w Warszawie

1967-1973 – redaktor naczelny periodyku *Forum Musicum*

1970 – otrzymanie tytułu doktora nauk filozoficznych na Uniwersytecie Warszawskim

1971 – Bogusław Schaeffer po raz pierwszy otrzymał Nagrodę Ministra Kultury i Sztuki (kolejne w latach: 1972, 1980, 2001)

1972 – otrzymanie Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski

1976 – powstanie unikatowego podręcznika kompozycji *Wstęp do kompozycji*

1977 – Nagroda Związku Kompozytorów Polskich oraz Nagroda Miasta Krakowa

1986-2002 – wykładowca kompozycji w Hochschule für Musik und darstellende Kunst *Mozarteum* w Salzburgu

1987 – nagroda za twórczość dramaturgiczną na Festiwalu Polskich Sztuk Współczesnych we Wrocławiu

1989 – otrzymanie tytułu profesora (Akademia Muzyczna w Krakowie)

1990 – założenie własnego wydawnictwa Collsch Edition w Salzburgu

1999 – Nagroda Fundacji im. Alfreda Jurzykowskiego w Nowym Jorku

1999 – Międzynarodowe Sympozjum Naukowe poświęcone twórczości kompozytorskiej, dramaturgicznej i graficznej Bogusława Schaeffera, połączone z koncertem

monograficznym i wystawieniem sztuk teatralnych (organizator - Uniwersytet Jagielloński)

od 2000 – członek honorowy Polskiego Towarzystwa Muzyki Współczesnej

od 2003 – członek honorowy Związku Kompozytorów Polskich

2019 - rok śmierci Bogusława Schaeffera

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

I. Muzyka w ujęciu historycznym – periodyzacja, język, właściwości i charakterystyka.

8. Muzyka XX i XXI wieku. Uczeń:

4) omawia polską muzykę XX wieku i jej twórców, dokonując klasyfikacji zgodnie ze stylami i kierunkami: Mieczysław Karłowicz, Karol Szymanowski, Grażyna Bacewicz, Witold Lutosławski, Andrzej Panufnik, Tadeusz Baird, Kazimierz Serocki, Wojciech Kilar, Henryk Mikołaj Górecki, Krzysztof Penderecki, Eugeniusz Knapik, Aleksander Lasoń, Andrzej Krzanowski, Paweł Szymański, Hanna Kulenty, Paweł Mykietyn, Agata Zubel i in.;

5) zna pojęcia: skala całotonowa, atonalność, technika dwunastotonowa (dodekafonia), seria, polirytmia, polimetria, politonalność, klaster.

II. Analiza i interpretacja dzieł muzycznych. Uczeń:

1. zna podstawowe terminy i pojęcia właściwe dla opisu i zrozumienia wybranych dzieł muzycznych;

2. nazywa i porządkuje główne nurty, gatunki i style muzyczne, wskazuje formy wypowiedzi artystycznej spoza tradycyjnej klasyfikacji, uzasadniając swoją wypowiedź;

3. zna konteksty kulturowe i naukowe powstawania muzyki.

4. dokonuje analizy percepcyjnej, uwzględniając:

b) podstawowe techniki kompozytorskie,

5. rozpoznaje cechy stylistyczne utworu reprezentującego określoną epokę muzyczną.

III. Tworzenie wypowiedzi związanych z historią i kulturą muzyczną. Uczeń:

1. wypowiada się w formie ustnej (np. dyskusja, prezentacja, debata) i/lub pisemnej (np. esej, referat) o dziełach muzycznych w oparciu o podstawową terminologię;

3. interpretuje i odczytuje w kontekście dokonań epoki wybrane dzieła muzyczne;

4. formułuje logiczną wypowiedź na temat dzieł, form, gatunków, stylów, technik i twórców muzycznych, uwzględniając zależności między nimi w kontekście: genezy, przeobrażeń, porównań.

Nauczysz się

przedstawiać biografię Bogusława Schaeffera;

przedstawiać twórczość wybitnego polskiego kompozytora;

omawiać wszechstronny talent Bogusława Schaeffera – wskazać różne dziedziny jego działalności artystycznej i naukowej;

przedstawiać Festiwal Era Schaeffera.

Sylwetka artystyczna wszechstronnego twórcy

Bogusław Schaeffer, flickr.com, CC BY 3.0

Bogusław Schaeffer to jeden z najwybitniejszych i najbardziej wszechstronnych współczesnych polskich artystów. Należy podkreślić, iż poza byciem kompozytorem, zajmował się również m.in. dramatopisarstwem, teorią muzyki, krytyką muzyczną czy tworzeniem grafik muzycznych. Urodził się 6 czerwca 1929 roku we Lwowie, a pierwsze lekcje gry na skrzypcach i teorii muzyki pobierał w Opolu. Edukację muzyczną kontynuował w latach 1949-1953 w Akademii Muzycznej w Krakowie (klasa kompozycji Artura Malawskiego) oraz w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego (napisał

pracę dyplomową dotyczącą twórczości Witolda Lutosławskiego, pod kierunkiem Zdzisława Jachimeckiego).

W 1959 roku uzupełniał naukę kompozycji u wybitnego kompozytora Luigiho Nono. Przez wiele lat związany był z Krakowem – w latach 50. pracował w Polskim Radiu, Polskim Wydawnictwie Muzycznym, Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz jako zastępca redaktora naczelnego czasopisma *Ruch Muzyczny*. Przez wiele lat nauczał kompozycji w krakowskiej Akademii Muzycznej (1963–1998), a tytuł profesora otrzymał w 1989 roku.

W swoim dorobku ma wiele osiągnięć na konkursach kompozytorskich, m.in. im. Grzegorza Fitelberga czy im. Artura Malawskiego. Był także wielokrotnie nagradzany za całokształt swej twórczości, zdobywając takie laury, jak: Nagrodę Ministra Kultury i Sztuki (1971, 1972, 1980, 2001), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1972), Nagrodę Związku Kompozytorów Polskich (1977), Nagrodę Miasta Krakowa (1977), nagrodę za twórczość dramaturgiczną na Festiwalu Polskich Sztuk Współczesnych we Wrocławiu (1987) czy Nagrodę Fundacji im. Alfreda Jurzykowskiego w Nowym Jorku (1999). Bogusław Schaeffer jest doceniany przez polskie środowisko muzyczne, o czym świadczy przyznanie artyście tytułu członka honorowego Polskiego Towarzystwa Muzyki Współczesnej (od 2000 r.) oraz Związku Kompozytorów Polskich (od 2003 r.).

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Bogusław Schaeffer, „19 Mazurków na fortepian”, „Mazurek nr 19”, 1949, Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy, CC BY 3.0

Utwór muzyczny: Bogusław Schaeffer „19 Mazurków na fortepian”, „Mazurek nr 19”.
Kompozycja posiada w miarę szybkie tempo. Cechuje się radosnym charakterem.

Sylwetka artystyczna wszechstronnego twórcy

Bogusław Schaeffer swoje życie naukowe i artystyczne przez wiele lat wiązał z Krakowem, ale istotne były dla niego także inne ośrodki. W 1965 roku podjął współpracę ze Studiem Eksperymentalnym Polskiego Radia w Warszawie, gdzie powstał szereg jego utworów elektronicznych, a także ścieżki dźwiękowe do kilku filmów dokumentalnych. Pięć lat później otrzymał tytuł doktora nauk filozoficznych na Uniwersytecie Warszawskim.

W latach 1986–2002 był wykładowcą kompozycji w Hochschule für Musik und darstellende Kunst *Mozarteum* w Salzburgu. W tym samym mieście założył własne wydawnictwo Collsch Edition w 1990 roku. Z kolei zainteresowania teatrem spowodowały wystawienie licznych dramatów Bogusława Schaeffera w najznakomitszych polskich teatrach, m.in. w Teatrze im. Stefana Jaracza w Łodzi, Teatrze Polskim w Poznaniu, Teatrze im. Juliusza Słowackiego w Krakowie czy Teatrze Studio w Warszawie.

Poniżej przedstawione zostały miejsca, z którymi Bogusław Schaeffer był związany w szczególny sposób.

Akademia Muzyczna w Krakowie, otouczelnie.pl, CC BY 3.0

Bogusław Schaeffer przez wiele lat rozwijał działalność publicystyczno-naukową. Jest autorem wielu cenionych prac naukowych i popularyzatorskich, m.in. *Nowa muzyka - problemy współczesnej techniki kompozytorskiej* (1969), *Klasycy dodekafonii* (1961, 1964), *Leksykon kompozytorów XX wieku* (1963, 1965), *Mały informator muzyki XX wieku* (1975) oraz unikatowego podręcznika do nauki kompozycji *Wstęp do kompozycji* (1976).

[Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl](#)

Bogusław Schaeffer, „Konstrukcje na wibrafon solo”, 1962, AMFN, CC BY 3.0

Utwór muzyczny: Bogusław Schaeffer „Konstrukcje na wibrafon solo”. Kompozycja posiada umiarkowane tempo. Cechuje się spokojnym charakterem.

Bogusław Schaeffer o sobie w książce programowej Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej *Warszawska Jesień*, 1999:

Jestem czynnym kompozytorem (ponad 440 kompozycji różnego rodzaju, od utworów solowych aż po mega-symfonie i opery), dramaturgiem (właśnie piszę 39 sztukę; sztuki moje egzystują w 17 językach z estońskim, węgierskim i hebrajskim włącznie; wiele prapremier teatralnych odbyło się poza Polską) oraz czynnym grafikiem – mówi o sobie Bogusław Schaeffer. – Od kilkunastu lat moim celem jest tworzenie za pomocą nowych i najnowszych środków estetycznie doniosłej muzyki. W teatrze – sześć moich sztuk było granych ponad

250 razy – staram się o przenoszenie moich doświadczeń kompozytorskich na teren sceniczny, lubię też eksperymentować – sztuka Multi pisana i grana jest w pięciu językach jednocześnie. W 1998 roku otrzymałem w Nowym Jorku Nagrodę im. Jurzykowskiego. W maju 1999 roku odbyło się Międzynarodowe Sympozjum Naukowe zorganizowane przez Uniwersytet Jagielloński, poświęcone mojej twórczości kompozytorskiej, dramaturgicznej i graficznej, połączone z koncertem monograficznym i wystawieniem sztuk teatralnych.

Wokół różnych aspektów bogatej twórczości ojca nowej muzyki w Polsce

Bogusław Schaeffer jest jednym z najciekawszych polskich artystów XX i XXI wieku, nazywanym „ojcem nowej muzyki w Polsce”, cenionym przez krytyków za obszerne zainteresowania twórcze. Niezwykle często eksperymentował na gruncie różnorodnych gatunków, form i środków wyrazu artystycznego. Jest autorem pierwszego polskiego [happeningu](#) muzycznego, trwającego 8-godzin *Non-stop na fortepian* (1960). Był pierwszym polskim artystą, który podjął wyzwanie [teatru instrumentalnego](#) w utworze *TIS MW2* (1963), który został napisany dla zespołu eksperymentalnego MW2.

Zobacz także

[Wysłuchaj](#) utworu Bogusława Schaeffera pt. *Scenariusz dla trzech aktorów*

Od 1955 roku, w którym stworzył swój pierwszy dramat *Webern*, czynnie zajmuje się dramaturgią. W jego dorobku znajduje się około 40 sztuk teatralnych, które zostały przetłumaczone na kilkanaście języków. Wiele z jego dramatów nawiązuje do tematyki muzycznej. Niejednokrotnie pochyła się także nad naturą teatru i fenomenem aktorskiego przeobrażenia. Do najbardziej znanych i prezentowanych dramatów Schaeffera, należą m.in.: cykl *Audiencje*, *Kwartet dla czterech aktorów*, *Próby* czy *Scenariusz dla trzech aktorów*. Warto wspomnieć, że Bogusław Schaeffer wielokrotnie reżyserował własne dzieła.

Bogusław Schaeffer był niezwykle płodnym kompozytorem – skomponował w sumie około 550 utworów muzycznych aż w 23 rozmaitych gatunkach. Nie wszystkie dzieła do tej pory zostały wykonane. Tak bogata i zróżnicowana twórczość jest trudna do sklasyfikowania przez muzykologów. Wybitny polski kompozytor w następujący sposób opisuje [własny dorobek artystyczny](#):

“ Moje kompozycje dzielą się na utwory eksperymentalne (do nich należą *Experimenta - nomen omen*, *Azione a due*, *Nonet dla trzech oboistów grających* - każdy - na trzech obojach jednocześnie i może około 20 innych utworów, które przyniosły mi wstyd, ale i szacunek,

choć podobno eksperymentować nie wolno), na utwory lżejsze (tu należą takie kompozycje, jak *Kesukaan* czy *Kwartet 2+2*), na utwory poważne (większość moich kompozycji od *Tertium datur* przez *Koncert jazzowy*, *Koncert B-A-C-H na organy, skrzypce i orkiestrę*, aż po *Koncert na kwartet smyczkowy i orkiestrę* oraz *Orchestral and Electronic Changes*) i na utwory przyjemne, które miło się pisze, a które po prostu ładnie brzmią.

Nagranie dostępne na portalu epodreczniki.pl

Bogusław Schaeffer, „Vier Jahreszeiten für Orgel, Sonaten I-IV, Frühling 1. März”, 1985-86, AMFN, CC BY 3.0

Utwór muzyczny: Bogusław Schaeffer, „Vier Jahreszeiten für Orgel, Sonaten I-IV, Frühling 1. März”. Kompozycja posiada powolne tempo. Cechuje się podniosłym charakterem.

Wszechstronny polski artysta w latach 60. i 70. zainteresował się dziedziną [grafiki muzycznej](#), tworząc „obrazy” na pograniczu dzieła plastycznego i muzycznego, które mogą być w sposób swobodny interpretowane przez artystów-wykonawców. Grafiki Bogusława Schaeffera były wielokrotnie wystawiane w różnych krajach europejskich oraz w Stanach Zjednoczonych.

Bogusław Schaeffer, książka „Grafiki” Bogusława Schaeffera, 2007, Państwowy Instytut Wydawniczy, CC BY 3.0

Warto zainteresować się i zainspirować wszechstronną sztuką wybitnego polskiego artysty, Bogusława Schaeffera. Jak twierdzi krytyk muzyczny Ireneusz Socha:

Schaeffer wybiera oddanie się twórczemu idealizmowi postulującemu wielowymiarowość sztuki i złożoną wizję świata, tym bardziej cenną w dobie kulturowego neoprymitywizmu. Kompozytor zachowuje dystans w stosunku do bezpośrednich wydarzeń artystycznych i dzięki temu osiąga ciekawy efekt „bezczasowości”, nieprzemijalnej aktualności swoich dzieł.

Spacer 3D wokół Akademii Muzycznej w Krakowie

Akademia Muzyczna w Krakowie jest jedną z najstarszych uczelni muzycznych w Polsce i Europie. Bogusław Schaeffer jest absolwentem krakowskiej Akademii Muzycznej (dawniej Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej) w klasie kompozycji Artura Malawskiego (1949–1953). Przez wiele lat nauczał kompozycji w uczelni macierzystej: od 1963 do 1998 roku. W 1989 roku Bogusław Schaeffer otrzymał tytuł profesora. Warto podkreślić, iż ukończył także studia muzykologiczne pod kierunkiem Zdzisława Jachimeckiego w Instytucie Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego (1953), gdzie także pracował jako wykładowca w latach 1954–1958.

Źródło: online-skills, cc0.

Osiągnięcia Bogusława Schaeffera

Bogusław Schaeffer – wielokrotny laureat Konkursu Kompozytorskiego im. Grzegorza Fitelberga, pwm.com.pl, CC BY 3.0

Bogusław Schaeffer – laureat Konkursu Kompozytorskiego im. Artura Malawskiego, pwm.com.pl, CC BY 3.0

Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski dla wybitnego artysty Bogusława Schaeffera, mazowieckie.pl, CC BY 3.0

Bogusław Schaeffer zastępcą redaktora naczelnego „Ruchu Muzycznego”, instytutksiazki.pl, CC BY 3.0

Bogusław Schaeffer – członek honorowy Związku Kompozytorów Polskich, imit.org.pl, CC BY 3.0

Zadania

Ćwiczenie 1

W którym roku Bogusław Schaeffer podjął współpracę ze Studiem Eksperymentalnym Polskiego Radia w Warszawie, gdzie powstał szereg jego kompozycji elektronicznych?

☐ 1971

☐ 1965

☐ 1959

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Przyporządkuj tytuły utworów Bogusława Schaeffera do właściwych obsad wykonawczych.

19 Mazurków

organy

Cztery utwory

fortepian

Vier Jahreszeiten

skrzypce, altówka, wiolonczela

Konstrukcje

wibrafon

Ćwiczenie 4

Wskaż tytuły książek, które zostały napisane przez Bogusława Schaeffera.

☐ *Formy muzyczne*

☐ *Wstęp do kompozycji*

☐ *Klasyki dodekafonii*

Ćwiczenie 5

Bogusław Schaeffer napisał ponad 40 sztuk teatralnych, które zostały przetłumaczone aż na 17 języków. Wskaż tytuły sztuk, które zostały napisane przez tego wybitnego polskiego artystę.

☐ *Kwartet dla czterech aktorów*

☐ *Tango*

☐ *Webern*

Ćwiczenie 6

W 1953 roku Bogusław Schaeffer napisał pracę dyplomową na zakończenie studiów muzykologicznych na Uniwersytecie Jagiellońskim pod kierunkiem Zdzisława Jachimeckiego. Twórczości którego polskiego kompozytora dotyczyła wymieniona praca?

Ćwiczenie 7

Wskaż tytuły utworów eksperymentalnych Bogusława Schaeffera.

☐ *Nonet dla trzech oboistów grających*

☐ *Azione a due*

☐ *Multiplay - teatr instrumentalny na sześć instrumentów dętych blaszanych*

Słownik pojęć

Dodekafonia

technika komponowania za pomocą dwunastu dźwięków stworzona przez austriackiego kompozytora Arnolda Schönberga w latach 20. XX wieku.

Happening

z jęz. ang. *zdarzenie*; awangardowa forma sztuki polegająca na wykonywaniu przez artystów pewnych działań o spontanicznym charakterze, popularna od II poł. XX wieku; twórcą pojęcia *happeningu* jest Allan Kaprow.

Grafika muzyczna

kierunek w muzyce awangardowej II poł. XX wieku, dzięki któremu dokonuje się synteza muzyki i malarstwa.

Teatr instrumentalny

gatunek na pograniczu teatru i muzyki wyodrębniony w latach 60. XX wieku, który eksponuje audiowizualny charakter wykonania utworu muzycznego.

Źródło:

rmfclassic.pl/encyklopedia

Galeria dzieł sztuki

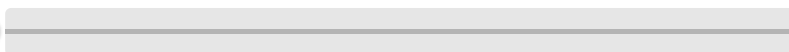

Bogusław Schaeffer, książka „Grafiki” Bogusława Schaeffera, 2007, Państwowy Instytut Wydawniczy, CC BY 3.0

Biblioteka muzyczna

0:00

1:11

1. Bogusław Schaeffer „19 Mazurków na fortepian”, „Mazurek nr 19”

2. Bogusław Schaeffer „Konstrukcje na wibrafon solo”

3. Bogusław Schaeffer, „Vier Jahreszeiten für Orgel, Sonaten I-IV, Frühling 1. März”